

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Stanev împotriva Bulgariei (MC) – 36760/06 **Hotărârea din 17.01.2012**

Art. 5 § 1: Lipsire de libertate - Proceduri legale

Legalitatea plasamentului într-un cămin social a persoanelor care suferă de tulburări mintale:
încălcare

Art. 5 § 4: Introducerea unui recurs

Absența recursului pentru contestarea legalității plasamentului într-un cămin social pentru persoanele care suferă de tulburări mentale : *încălcare*

În fapt – În 2000, la cererea a două rude ale reclamantului, o instanță l-a declarat pe acesta parțial incapabil, pe motiv că suferea de schizofrenie. În 2002, persoana în cauză a fost pusă împotriva voinței sale sub curatelă și plasată într-un cămin social pentru persoane care suferă de tulburări mintale situat în apropierea unui sat, într-o zonă muntoasă îndepărtată. În 2004-2005, prin intermediul avocatului său, reclamantul a cerut fără succes procurorului și primarului să inițieze o procedură în vederea încetării curatelei. Și curatorul a refuzat inițierea unei astfel de acțiuni, pe motiv că acest cămin era domiciliul cel mai potrivit pentru el, întrucât nu dispunea de mijloacele necesare pentru a duce o viață autonomă. În 2006, la inițiativa avocatului său, reclamantul a fost examinat de un psihiatru independent, care a constatat că diagnosticul de schizofrenie nu era exact, dar că reclamantul avea tendința de a abuza de alcool și că cele două tipuri de simptome puteau fi confundate, că putea fi reintegrat în societate și că șederea în cămin era foarte dăunătoare pentru sănătatea sa.

În drept – Art. 5 § 1

a) Aplicabilitate – Plasamentul reclamantului într-un cămin social este imputabil autorităților naționale, întrucât reprezintă rezultatul diferitelor acțiuni întreprinse de la depunerea cererii de plasament și de-a lungul executării măsurii de către autoritățile și instituțiile publice, acționând prin intermediul agenților lor. Reclamantul locuia într-un bloc al căminului de unde putea ieși, dar timpul pe care îl petrecea în afara căminului și locurile unde putea merge erau întotdeauna controlate și limitate. Acest regim de autorizare a ieșirilor și faptul că administrația reținea actele de identitate ale reclamantului au constituit restricții importante la adresa libertății individuale a reclamantului. Chiar dacă reclamantul a putut efectua câteva deplasări, el se afla sub control constant și nu era liber să plece din cămin fără autorizație oricând voia. Guvernul nu a demonstrat că starea de sănătate a reclamantului era de natură să îl pună pe acesta într-un pericol imediat sau să necesite adoptarea unor restricții speciale pentru a-l proteja. Durata plasamentului său în căminul social nu a fost stabilită și este deci nedeterminată, întrucât reclamantul a fost înregistrat în registrele municipale cu adresa permanentă la cămin. El locuiește în continuare acolo, în speță de 8 ani, și resimte probabil din plin efectele negative ale restricțiilor la care este supus. Nu a fost invitat să își exprime părerea cu privire la plasamentul său și nu și-a dat niciodată acordul în mod explicit pentru

acesta. Legislația internă oferea o anumită importanță voinței părții interesate și se pare că aceasta își înțelegea bine situația. Începând cu anul 2004 cel mai târziu, reclamantul și-a exprimat în mod explicit în fața psihiatrilor dorința de a părăsi căminul și în cadrul demersurilor pe care le-a realizat pe lângă autorități în vederea restabilirii capacității sale juridice. Curtea nu este convinsă că persoana în cauză a consimțit plasamentul său sau că l-a acceptat în mod tacit. Având în vedere implicarea autorităților bulgare în hotărârea de plasament a reclamantului, de stabilire a regimului de părăsire a căminului, a duratei măsurii și absența consimțământului persoanei în cauză, situația examinată corespunde unei lipsiri de libertate unde se poate aplica art. 5 § 1.

b) *Fond* – Decizia de a-l plasa pe reclamant într-un cămin social pentru persoane care suferă de tulburări mentale fără a-și fi dat în prealabil acordul nu era valabilă, conform prevederilor legislației bulgare. Această concluzie este suficientă pentru a permite Curții să constate că lipsirea de libertate a reclamantului este contrară art. 5. În orice caz, această măsură nu este conformă cu sensul art. 5 § 1 din Convenție, întrucât nici una din excepțiile prevăzute de acesta nu este aplicabilă, inclusiv art. 5 § 1 lit. e) - lipsirea de libertate a unei „persoane alienate”. În speță, este adevărat că expertiza medicală efectuată în cadrul procedurii de lipsire de capacitate juridică a constatat tulburările de care suferea reclamantul. Cu toate acestea, au trecut mai mult de doi ani între expertiza psihiatrică pe care s-au bazat autoritățile și măsura de plasament, fără ca respectivul curator să verifice eventuala evoluție a stării de sănătate a reclamantului și fără a-l întâlni sau a-l consulta. Această perioadă de timp este excesivă și nu se poate constata că un aviz medical formulat în 2000 reflectă starea de sănătate mentală a reclamantului la vremea plasamentului (în 2002). Este necesar să menționăm că autoritățile naționale nu aveau obligația legală de a dispune o expertiză psihiatrică la momentul plasamentului. Lipsa unei evaluări medicale recente este suficientă pentru a constata că plasamentul reclamantului nu era legal. În plus, nu s-a stabilit dacă reclamantul reprezenta un pericol pentru el însuși sau pentru ceilalți. Curtea identifică și nereguli în verificarea persistenței tulburărilor care au justificat internarea. Deși reclamantul a fost urmărit de un psihiatru, acesta nu avea ca obiectiv stabilirea, la intervale regulate, a necesității șederii în cămin, conform prevederilor art. 5 § 1 lit. e). Într-adevăr, o astfel de evaluare nu era prevăzută de legislația în materie. Plasarea reclamantului nu a fost dispusă conform „procedurilor legale” și nu era justificată nici de alin. e), nici de alin. a) - f) ale art. 5 § 1.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 5 § 4: Guvernul nu a indicat nici un recurs intern de natură să ofere reclamantului posibilitatea de a contesta direct legalitatea plasamentului său în cămin și menținerea acestor măsuri. Instanțele bulgare nu au fost implicate în niciun moment și sub nicio formă în plasamentul reclamantului, iar legislația națională nu prevede un control judecătoresc periodic și automat al plasamentului unei persoane într-un cămin pentru persoane care suferă de tulburări mentale. De altfel, având în vedere că plasamentul reclamantului nu este recunoscut ca o lipsire de libertate în dreptul bulgar, acesta nu prevede niciun recurs pentru a contesta legalitatea măsurii ca fiind o lipsire de libertate. Lipsa de validitate a contractului de plasament pe motivul absenței consimțământului ar fi putut fi invocată numai la inițiativa curatorului.

Concluzie: încălcare (unanimitate).